

2009

Klimatjek kommuneplanen

*Et værktøj til brug for arbejdet med **Planstrategi 2010** for at styrke den fysiske planlægning inden for klima og energi*

UDARBEJDET AF FREDERIKSHAVN, ALBERTSLUND OG SØNDERBORG KOMMUNER SAMT COWI A/S

Indledning

Denne folder har til formål at inspirere kommunerne i deres arbejde med forebyggelse af klimaforandringer som en integreret del af kommuneplanlægningen.

Kommuneplan 2009 er færdiggjort og Planstrategi 2010 står for døren. Det er oplagt at bruge lejligheden til at klimatjekke den netop færdiggjorte kommuneplan mod at styrke den kommende planstrategi og næstkommende kommuneplan inden for energi og klima.

I forbindelse med Plan09 projektet "Byernes rolle i klimastrategien" har tre kommuner: Albertslund, Frederikshavn og Sønderborg deltaget og opnået erfaringer med, hvordan man i kommunerne kan indarbejde klimahensynet i kommuneplanen. Et første skridt er at lave et klimatjek af den eksisterende kommuneplan mod forbedringer i den kommende kommuneplan. Erfaringerne herfra danner baggrund for denne folder til inspiration for andre kommuner.

Denne folder introducerer til anvendelse af klimatjek af den fysiske planlægning, klimatjekliste og erfaringer fra Albertslund Kommunes klimatjek.

Læs mere om "Byernes rolle i klimastrategien" på www.plan09.dk.

Delrapport I "Virkemidler for forebyggelse af klimaforandringer"

Delrapport II "Virkemidler indarbejdet i kommuneplanlægningen"

Klimatjek af kommuneplanen i forbindelse med planstrategien

Formålet med et klimatjek er ved hjælp af et redskab at styrke energi og klimaindsatsen i de fysiske planer, og bidrage til at indsatsen sættes ind, hvor det er relevant og muligt.

Klimatjekket indbefatter en bred vifte af virkemidler inden for følgende fem områder:

- Reduktion af energibehovet i bygninger
- Nedbringelse af energiforbruget til transport
- Omlægning af forbruget til CO₂ neutrale energiformer
- Øgning af CO₂ optaget gennem vegetation og vand
- Brug af kommuneplanprocessen og borgerinddragelse

Klimatjeklisten er primært tiltænkt planlæggere, som i forbindelse med det forberedende arbejde med kommuneplanen kan gennemgå den eksisterende plan for at afdække, hvor der er mulighed for yderligere klimahensyn i planlægningen. Målet er at skabe overblik og synlighed omkring klimahensynet i kommuneplanen og være en hjælp til at indarbejde relevante klimatiltag i fremtidig planlægning.

Brugen af tjeklisten vil sikre, at kommunen kommer gennem følgende spørgsmål:

1. Hvilke virkemidler medtager kommuneplanen allerede, og hvilke arbejdes der ikke med endnu?
2. Hvor er der mulighed for at bruge virkemidlerne mere (eventuelt bruge virkemidler i flere områder af kommunen) og/eller mere præcist (f.eks. skrive virkemidlerne ind som retningslinjer og ikke alene som målsætninger i hovedstrukturen)?
3. Hvilke virkemidler vil man udelade at gå videre med i næste kommuneplan, da de vurderes fysiske og/eller tekniske irrelevante?

Klimatjekket har gjort det muligt for kommunerne at vælge de indsatsområder, som den enkelte kommune ønsker at fokusere på i den kommende kommuneplanproces, og samtidig være øjenåbner for de muligheder, der er i kommuneplanen for videreudvikling inden for de enkelte virkemidler.

Udsnit af klimatjekliste

Når du klimatjekker kommuneplanen, gennemgår du den for alle virkemidler, tjekker af med et kryds og skriver eventuelle bemærkninger.

Her er vist et udsnit af klimatjeklisten, selve tjeklisten findes bagerst i folderen. Klimatjeklisten er ikke udtømmende og kommunerne kan således tilføje flere virkemidler efter behov og interesse. Selve klimatjekket kan organiseres enkelt, struktureret og kræver ikke den store tidsmæssige afsætning.

Udsnit af klimatjekliste

	Virkemidlet er med i planen	Mulighed for yderligere brug af virkemidlet	Ikke relevant for kommunen	Bemærkninger
	X	+/-	X	
Reduktion af energibehovet i bygninger				
Krav om passiv- og lavenergibyggeri i kommunalt nybyggeri	☐	☐	☐	
...	☐	☐	☐	
Reduktion af energibehovet til transport				
Lokalisering af boliger og erhverv stationsnært	☐	☐	☐	
...	☐	☐	☐	
Omlægning af forbruget til CO₂ venlige energiformer				
Reservation af arealer til vindmøller	☐	☐	☐	
...	☐	☐	☐	
Øgning af CO₂ optaget gennem vegetation og vand				
Udlæg af arealer for ønsket skovrejsning mhp fældning	☐	☐	☐	
...	☐	☐	☐	
Kommuneplanprocessen og borgerinddragelse				
Bygherrerådgivning om valg af miljø- og energirigtige materialer og konstruktioner	☐	☐	☐	
...	☐	☐	☐	

Erfaringer - Albertslund Kommune

Albertslund Kommune har en god erfaring i at håndtere miljøspørgsmål i processen omkring den fysiske planlægning og har også opnået gode erfaringer i processen med klimatjekket af kommuneplanen.

Albertslund Kommune er kendt for sin indsats på miljøområdet især med henblik på kommunes omfattende miljøledelse og Agenda21 arbejde samt reduktion af energiforbruget.

Albertslund Kommune har også taget initiativet til at opbygge netværket "Green Cities", hvor kommuner samarbejder om at nå ambitiøse målsætninger inden for bæredygtighed og reduktion af energiforbrug.

Hvordan kommer vi i gang med klimatjekket?

Da Albertslund Kommune lavede klimatjek deltog fire medarbejdere, der alle har en stor indsigt i hele processen omkring kommuneplanen og Albertslund Kommunes klimaplan. De brugte en halv dag uden nogen væsentlig mødeforberedelse.

Klimatjekket foregik ved en gennemgang af den gældende kommuneplan virkemiddel for virkemiddel.

Strukturen i gennemgangen var:

1. "Har vi noget i kommuneplanen om dette virkemiddel?"
2. "Vil vi gerne have dette virkemiddel med?"
3. "Hvorfor vil vi gerne/ikke have dette virkemiddel med i kommuneplanen?"
4. "Hvordan vil have virkemidlet med; som redegørelse, mål, eller retningslinje i rammerne?"

Kommuneplanen blev herved gennemgået på en enkel og struktureret måde, hvor argumenterne for valg eller fravalg af virkemidler var velunderbygget.

Hvordan kan klimatjekket styrke vores energi og klimainsats i kommuneplanen?

Albertslund Kommune valgte, at selvom flere af virkemidlerne allerede var en del af den gældende kommuneplan og klimaplan, så kunne flere med fordel gøres mere præcise. Virkemidler der f.eks. er formuleret som mål kan laves til retningslinjer, således at virkemidlet bliver juridisk mere skarpt og implementerbart i den videre lokalplanlægning.

Gode råd - Prioriter mellem virkemidlerne

Albertslund Kommune har erfaret vigtigheden af at prioritere mellem virkemidlerne. Det er muligt at inddrage rigtig mange virkemidler, men Albertslund Kommune mener, at det er mindst lige så vigtigt at binde sig op på de enkelte virkemidler i form af retningslinjer.

Derfor har de i første omgang udvalgt de virkemidler, som de fandt mest anvendelige ud fra de juridiske rammer. Andre virkemidler kan eventuelt inddrages i kommende kommuneplaner.

Gode råd - Processen efter klimatjekket

I Albertslund Kommune vil omformuleringen af virkemidler fra mål til retningslinjer få betydning for de kommende lokalplaner.

Derudover har Albertslund Kommune haft en kommuneplanproces, hvor klima er et overordnet tema for hele kommuneplanen. Beskrevet ud fra en helhedstankegang om at hvad der er godt for klimaet er også godt for byplanlægningstraditionen om en tæt og levende by. Klima er heraf blevet i tale sat, så alle involverede er klar over, hvad der er formuleret i kommuneplanen og derfor ikke begrænser fokus til de enkelte lokalplaner.

Klimatjekliste

	Virkemidlet er med i planen		Mulighed for yderligere brug af virkemidlet		Ikke relevant for kommunen		Bemærkninger
	x		+/-		x		
Reduktion af energibehovet i bygninger							
Krav om passiv- og lavenergibyggeri i kommunalt nybyggeri							
Krav om passiv- og lavenergibyggeri i privat byggeri							
Anvendelse af træ som byggemateriale							
Anvendelse af energigivende byggematerialer							
Anvendelse af solfangere							
Anvendelse af solceller							
Klassificering af erhvervsvirksomheder så symbiose muliggøres							
Anvendelse af energieffektiv gade- og stibelysning samt signalregulering							
Reduktion af energibehovet til transport							
Lokalisering af boliger og erhverv stationsnært							
Lokalisering af virksomheder ud fra mobilitetsprofiler							
Blande funktioner såsom boliger, let erhverv, service og institutioner i byområder							
Fortætning af byen gennem højere bebyggelsesprocenter							
Fortætning af byen ved brug af ikke-udnyttede arealer i byen							
Udlæg af arealer til letbanens infrastruktur							
Udlæg af infrastruktur med ladestander til understøttelse af eltransport							
Kommunalt brug af elbiler							
Udlæg af p-arealer til kombinationsrejser							
Nednormering af antal bilparkeringspladser							
Opnormering i antal og kvalitet af cykelparkeringspladser							
Tilkaldeordning for busser i yderområder							
Øget afgangsfrekvens for kollektiv trafik							
Øget fremkommelighed for kollektiv trafik							

